

AKKERBOUW

DANKZIJ STURENDE INVLOED VAN BEMESTINGSADVIEZEN

Bodemvruchtbaarheid evolueert in gunstige zin

In de loop van zijn 65-jarig bestaan heeft de Bodemkundige Dienst van België een zeer uitgebreide databank van de bodemvruchtbaarheid in ons land kunnen uitbouwen. Ze omvat resultaten van meer dan 750.000 staalnames. Om de vier jaar maakt de Bodemkundige Dienst daar een overzicht van. Donderdag 16 februari werd het overzicht van de periode 2008-2011 gepubliceerd. Het betreft de analyseresultaten van de bodemstalen die tussen 1 september 2007 en 31 augustus 2011 werden ontleed. Sofie Maes, onderzoekster bij de Bodemkundige Dienst, gaf er toelichting bij.

Zuurtegraad of pH

Een eerste positieve vaststelling is dat ongeveer 40% van de akkerbouwpercelen in de streefzone voor zuurtegraad valt. "Vergelijken we met de vorige periodes van vier jaar, dan zien we toch een gunstige evolutie", zo stelt Sofie Maes vast. "Dit is ongetwijfeld mede dankzij het sturende effect van de Bodemkundige Dienst." Maar toch kan het volgens haar nog beter. Eveneens ongeveer 40% van de akkerbouwpercelen heeft immers nog een pH die laag tot tamelijk laag ligt. Daar kunnen bij pH-gevoelige teelten, zoals suikerbieten of gerst, reeds opbrengstderingen optreden. Anderzijds heeft 22% van de akkerbouwpercelen een te hoge pH, wat de opneembaarheid van bepaalde elementen, zoals magnesium, mangaan en boor kan bemoeilijken. Voor een optimale opname van deze elementen is een pH 5-6 aangewezen.

Een te hoge pH is vooral een probleem op weilanden (38% boven de streefzone).

Heel wat parameters inzake bodemvruchtbaarheid evolueerden in de periode 2008-2011 in gunstige richting. Dat bleek tijdens een studienamiddag over bodemvruchtbaarheid die door de Bodemkundige Dienst van België donderdag 16 februari jl. werd georganiseerd in Leuven. Opvallend is de 'trendbreuk' die in de evolutie van het organische stofgehalte kan genoteerd worden.

Landbouwers zijn zich duidelijk meer bewust van het belang van een voldoende hoog organische stofgehalte in de bodem.

De gunstigste situatie wat pH betreft, vindt men in de Polders en Leemstreek, waar zeer veel bedrijven zich binnen de streefzone bevinden.

Hoofdelementen

• Fosforgehalte

Slechts 17% van de akkerbouwpercelen en 21% van de weilandpercelen heeft een fosforgehalte dat zich binnen de streefzone bevindt. Anderzijds heeft iets meer dan 56% van de weilandpercelen en 77% van de ak-

kerbouwpercelen een fosforgehalte dat boven de streefzone ligt. Vooral in Vlaanderen liggen de fosforgehaltes hoog als gevolg van het veelvuldig gebruik van dierlijke mest.

Hoewel de situatie dus zeker niet als gunstig kan worden bestempeld, merkt Sofie Maes toch een positieve trend de jongste jaren. Zo lag in de periode 2004-2007 slechts 11% van de akkerbouwpercelen binnen de streefzone voor fosforgehalte. Dat vooral de zeer hoge fosforgehaltes een dalende trend vertonen ziet ze als een goed teken. Het wijst erop dat de landbouwers de bodemreserves beter gaan benutten.

• Kalium

De akkerbouw- en weilandpercelen zijn doorgaans ook goed voorzien aan kalium. Meer dan 80% van de percelen vertoont een gunstig tot hoog kaliumgehalte.

Hier zien we een duidelijk onderscheid tussen de Kempen enerzijds en de rest van Vlaanderen anderzijds. Kalium is immers een element dat op de lichtere gronden zeer snel uitspoelt.

Ten opzichte van de voorgaande periode van vier jaar is er wel een gunstige evolutie merkbaar, waarbij de percentages percelen met een te hoog kaliumgehalte afnemen.

• Magnesium

Ook de magnesiumvoorziening van de gronden is doorgaans hoog. Ongeveer 56% van de akkerbouw- en weilandpercelen zit in de klassen tamelijk hoog, hoog en zeer hoog. Te veel magnesium in de bodem kan een calciumgebrek veroorzaken, zo waarschuwt Sofie Maes. Vooral de Polders en de Duinen worden gekenmerkt door hoge magnesiumgehalten.

Anderzijds vertoont 17% van de weilandpercelen een te laag magnesiumgehalte, wat nadelig kan zijn voor de gezondheid van de dieren.

De trend blijft hier trouwens negatief, met een verdere daling van het percentage percelen binnen de streefzone en een stijging van het aantal percelen met zeer hoge magnesiumgehalten.

• Calcium

Het calciumgehalte is overwegend nog gunstig op de akkerbouw- en weilandpercelen, met respectievelijk 54 en 52% van de percelen binnen de streefzone. Toch heeft 37% van de akkerbouwpercelen en 31% van de weilandpercelen nog een calciumgehalte beneden de streefzone.

• Natrium

Het natriumgehalte ligt opvallend laag. Ongeveer 74% van de weilandstalen en 86% van de akkerbouwpercelen ligt onder de streefzone. Sofie Maes verklaart dit door het feit dat natrium een mobiel element is dat zeer snel uitspoelt. Het bemestingsadvies vermeldt trouwens enkel voor een aantal natriumbehoefte teelten, zoals suikerbieten, een advies voor natrium.

Spoorelementen

Naast de genoemde hoofdelementen worden op het bemestingsadvies van de Bodemkundige Dienst ook een aantal spoorelementen vermeld.

• Boor

Voor een aantal teelten (o.m. suikerbieten) is het boorgehalte van belang. Voor deze spoorelementen zien we de jongste jaren een gunstige trend met 32% van de akkerbouwpercelen binnen de streefzone. Wel heeft nog ongeveer 58% van de percelen een te laag boorgehalte.

• Kobalt, koper en zwavel

Voor weilandpercelen zijn dan weer koper, kobalt en zwavel van belang. Voor koper zien we weinig evolutie in de loop der jaren, want Cu is een element dat traag wordt afgebroken. Voor kobalt ligt ongeveer 70% van de percelen onder de streefzone.

VERDUYN
BELGIUM

zoekt wegens
uitbreiding
telers voor contractteelt
**kleine wortelen
en schorseneren
teeltjaar 2012**

Contactpersonen :

West- en Oost-Vlaanderen :
Carl Claerhout 0478/56 50 17

Antwerpen en Limburg :
Willy Vandenbrande 0475/74 42 93

BR200778000

Vooraf zwavel moet echter meer aandacht krijgen, zo stelde Sofie Maes. Vroeger werd meer zwavel op de bodems gebracht door de zure neerslag, maar dat is de jongste jaren sterk verminderd. Op dit ogenblik ligt slechts 28,5% van de weilandpercelen binnen de streefzone voor zwavel, terwijl meer dan 40% van de percelen een te laag zwavelgehalte vertoont.

Samenvattend wees Sofie Maes er op dat er globaal gunstige trends waar te nemen zijn op gebied van bodemvruchtbaarheid. De cijfers wijzen er echter ook op dat er nog een zeer grote variatie blijft bestaan tussen de percelen. "Reden waarom een perceelsspecifieke bemesting, op basis van een grondontleding, noodzakelijk blijft", zo besloot ze.

Organischestofgehalte terug stijgend

Een belangrijke parameter voor de bodemvruchtbaarheid en bodemkwaliteit is het organische stofgehalte, zo begon Annemie Elsen, hoofd van de dienst onderzoek en studies van de Bodemkundige Dienst, haar verhaal. Zowel fysisch (bodemstructuur), chemisch (vasthouden en vrijgeven van nutriënten) als biologisch (microbiële activiteit) heeft het organischestofgehalte van de bodem een belangrijke rol te spelen. Het organischestofgehalte is afkomstig van levende organismen, van vers plantaardig en dierlijk materiaal en van humus.

In de loop van de voorbije decennia is het organischestofgehalte (gemeten door het koolstofgehalte van de bodem te bepalen) aanzienlijk afgenomen. Een toenemende ploegdiepte, erosie, verminderde aanbreng van stabiele organische stof (o.m.

omwille van de beperkingen opgelegd door het mestactieplan) en ook het feit dat een deel van de weiden werden gescheurd, lagen hiervan aan de basis.

Voor de periode 2008-2011 stellen we echter een trendbreuk vast en zien we dat iets meer dan de helft van de akkerbouwpercelen en 38 % van de weilandpercelen binnen de streefzone voor koolstofgehalte ligt.

Volgens Annemie Elsen kan deze positieve evolutie in de periode 2008-2011 voor een groot deel toegeschreven worden aan de responsabilisering van de Vlaamse land- en tuinbouwers en de toenemende toepassing van maatregelen, zoals het gebruik van groenbemesters, het inwerken van teeltresten en niet-kerende grondbewerking. Het feit dat de ploegdiepte intussen reeds twee decennia dezelfde is gebleven, zorgt ervoor dat de organische stof in de bodem opnieuw kan opgebouwd worden. De vrij sterke toename van het areaal korrelmaïs, met veel oogstresten, speelt eveneens een rol.

Ook op het vlak van de organische stof is volgens Annemie Elsen een perceelsspecifieke aanpak nodig. Landbouwers staan hier immers voor een dubbele uitdaging. Enerzijds hebben zij er alle belang bij om het organischestofgehalte van hun bodems te verhogen (door aanbreng van organisch materiaal) o.m. in het kader van de randvoorwaarden bodemkwaliteit van de MTR-maatregelen. Anderzijds zorgt een hoger gehalte aan organische stof in de bodem ook voor een verhoogde vrijstelling van nutriënten (stikstof en fosfor) uit dit organisch materiaal, waarbij men soms op de grenzen van het MAP kan stuiten in de vorm van te hoge nitraatresidu's op het einde

van het seizoen.

Stikstofreserves iets hoger dit jaar

De derde spreker op deze studienamiddag over bodemvruchtbaarheid was Jan Bries, directeur bij de Bodemkundige Dienst. Hij had het over het sturen van de stikstofbemesting, gedreven door onderzoek, voorlichting en beleid.

Voor het op punt stellen van de N-indexmethode werd bij de Bodemkundige Dienst heel wat onderzoek verricht, o.m. met betrekking tot de gewasrespons op stikstof en het afstemmen van het stikstofaanbod in tijd en dosis op de behoefte van het gewas. Een cruciale rol bij de opstelling van het advies is ook te schatten hoeveel stikstof in de loop van het seizoen zal vrijkomen door mineralisatie. Onderzoek o.m. nog vorig jaar op braakgelegde perceeltjes in maïsvelden, toonde aan dat deze hoeveelheid vrijgestelde stikstof zeer hoog kan oplopen.

In totaal worden bij de N-indexmethode 18 factoren in rekening gebracht om de optimale hoeveelheid stikstof te bepalen. Op basis van de verdeling van de stikstofreserve in het profiel en van de gewasbehoefte wordt dan in een tweede fase deze totale hoeveelheid stikstof gefractioneerd.

Omwille van milieukundige voorwaarden wordt nu ook met een surpluscurve gewerkt. Deze geeft aan welke hoeveelheid stikstof in de bodem zal achterblijven in functie van de bemestingsdosis. Die hoeveelheid blijft tot op een zeker niveau constant tot op het ogenblik dat eventuele bijkomende stikstofbemesting niet meer door het gewas wordt opgenomen en dus in de bodem achter-

blijft.

Wat de situatie voor dit voorjaar betreft, gaf Jan Bries aan dat door de lang aanhoudende vorstperiode van begin februari de staalname op de akkerbouwpercelen in ons land iets vertraagd is. Vanuit Frankrijk zijn wel reeds heel wat stalen ontleed die in de eerste drie weken van januari werden genomen. De hoge nitraatresidu's die we eind vorig jaar noteerden en de relatief droge winter (op uitzondering van december) konden het reeds laten vermoeden dat de stikstofreserves in het profiel dit jaar iets hoger zouden kunnen uitvallen. En dat blijkt nu ook uit de analyses.

Gemiddeld komt men aan 10 tot 15 eenheden meer dan vorig voorjaar, zo stelde Jan Bries. Dit, gekoppeld aan de relatief sterke ontwikkeling van het gewas als gevolg van de zachte winter (uitzondering voor de eerste helft van februari), maakt dat de bemestingsadviezen dit jaar gemiddeld iets lager uitvallen dan de voorbije jaren. Hij benadrukte wel dat alleen een analyse op het eigen perceel uitsluitel kan geven omtrent de stikstofreserve en dus omtrent de bemesting die nodig is om optimaal te renderen.

Naar het beleid toe pleitte Jan Bries er ten slotte voor om ook voor stikstof een balans op bedrijfsniveau toe te staan, zoals dat nu reeds voor fosfor het geval is. Op die manier zou men bv. voor tarwe na tarwe in bepaalde gevallen een hogere dosis kunnen toedienen dan nu in het MAP is toegestaan en op een ander perceel (bv. tarwe na erwit) een lagere dosis.

Gezonder Groener

FORMULATION TECHNOLOGY
STICK & STAY
BY BASF

- Nieuwe generatie fungiciden
- Uitzonderlijke regenbestendigheid
- 5 producten beschikbaar:
Granovo®, **Palazzo®**, **Osiris®**, **Capalo®**, **Opus® Plus**

www.stickandstay.be

BASF
The Chemical Company

Palazzo®: erk. nr. 9825/B, bevat 62,5 g/L epoxiconazool + 200 g/L fenpropimorf + 75 g/L metrafenone. Osiris®: erk. nr. 9888/B, bevat 37,5 g/L epoxiconazool + 27,5 g/L metconazool. Granovo®: erk. nr. 9985/B, bevat 140 g/L boscalid + 50 g/L epoxiconazool. Capalo®: erk. nr. 9821/B, bevat 62,5 g/L epoxiconazool + 200 g/L fenpropimorf + 75 g/L metrafenone. Opus® Plus: erk. nr. 9908/B, bevat 83 g/L epoxiconazool. Gebruik gewasbeschermingsmiddelen veilig. Lees vóór gebruik eerst het etiket en de productinformatie.